

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

INTRODUCCIÓ:

El centre on es realitza l'activitat que presentem en aquest treball és una residència assistida de 100 places i centre de dia.

Les places residencials poden ser estades temporals i de convalsència, encara que la majoria són de llarga estada.

El perfil d'usuaris que tenim és molt variat. Des d'algunes persones molt autònomes a persones molt depenents. Cal dir, però, que la gran majoria són depenents o molt depenents.

La residència va néixer amb la filosofia de ser un centre particip en la dinàmica de la ciutat. De ser un centre obert a la comunitat, una entitat on es donessin intercanvis amb altres entitats de la ciutat. Considerem que les persones institucionalitzades corren el risc d'excloure's de la societat per la manca de possibilitats d'interrelació i és per això que en el programa d'activitats del centre sempre hi són presents iniciatives amb escoles, casals de jubilats, corals, escoles de balls de saló, associacions, etc. I des del centre es promou també que els nostres residents participin dels actes que fan a la ciutat: visites a exposicions, fires, festa major i altres.

En relació a l'assistència que es dona al centre, la qualitat sempre ha estat la nostra prioritat. Estem convençuts que una assistència de qualitat reverteix molt positivament en la qualitat de vida dels nostres residents, familiars i treballadors.

El concepte de qualitat de vida és subjectiu, individual i està influït per la societat, la cultura i l'escala de valors de cada persona.

Ens podem plantejar però, la qualitat de vida quan les necessitats bàsiques estan satisfetes amb un mínim de recursos.

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

La missió dels centres residencials és la de cobrir les necessitats de les persones. Tant les activitats bàsiques de la vida diària, com les instrumentals i en aquelles situacions en que sigui possible, intervenir en les activitats avançades de la vida diària.

És per això que el centre disposa d'una àmplia plantilla tant de tècnics com de personal cuidador i "d'hosteleria". Se'ns ha format en procediments de treball de qualitat en que periòdicament avaluem la feina per tal d'anar-la ajustant a les noves necessitats que van sorgint.

Estem agrupats en equips de treball per tal de poder abarcar les màximes necessitats dels nostres residents de la forma més competent i completa, tenim una visió holística de les persones.

Aquesta visió holística comprèn des de la satisfacció de les necessitats bàsiques de la vida diària a així com estimular i potenciar les activitats instrumentals a fi de rehabilitar o mantenir les habilitats funcionals conservades i la facilitació del creixement personal.

Una de les maneres de promoure el desenvolupament integral de la persona és mitjançant les relacions intergeneracionals.

Entenem per generació el grup d'individus que tenen en comú la seva edat. Les relacions intergeneracionals seran aquelles que s'estableixin entre persones de diferents generacions i que conviuen en un mateix temps.

Les relacions intergeneracionals són solidàries i és per això que afavoreixen el desenvolupament personal, social i afectius dels subjectes que hi participen. Els joves que participen aprenen a reconèixer la necessitat de compensacions entre generacions. Si s'educa als joves per practicar-les es fomenta la integració entre les diferents edats i la reducció del conflicte social.

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

El present treball s'ha realitzat des del grup de treball de relacions personals. L'equip el formem una psicòloga, una terapeuta ocupacional, dues dinamitzadores socioculturals i la col·laboració del fisioterapeuta.

El programa de relacions intergeneracionals va comptar amb la intervenció de la psicòloga del centre, una de les dinamitzadores socioculturals, amb la col·laboració de l'alumna de pràctiques i el suport de la direcció del centre en aquesta iniciativa.

Les activitats de dinamització que realitzem són de dos tipus. Programa d'activitats ordinari i calendari d'activitats extraordinàries.

Tot i intentar que les activitats arribin a tothom, hi ha un grup de persones que els costa molt de participar-hi i quan ho fan és d'una manera molt passiva: com simples observadors de l'activitat.

Des d'un principi, quan a la participació extraordinària vam incloure un seguit d'activitats on hi participen infants. Vam observar que havien estat les més gratificants. Els residents s'ho passaven molt bé, inclòs aquells a qui generalment els costa de participar. Com que eren activitats puntuals en el decurs de l'any no van poder donar continuïtat en la participació.

Per a aquest motiu, ens vam plantejar com a objectiu dissenyar una activitat on aquest grup de persones pogués participar de forma regular i de manera activa i satisfactòria. Vam pensar que una activitat on participessin nens seria prou motivadora per aconseguir-ho.

Alhora, el centre obert d'una escola propera a la residència es va posar en contacte amb nosaltres per participar en un activitat de voluntariat per part de nens i nenes d'uns deu anys d'edat. El centre obert treballa amb nens i nenes de 6 a 14 anys en situació de risc social. És un centre de suport educatiu a l'escola i a la família, en el que es treballa la dimensió psicosocial i escolar dels infants per tal d'afavorir el seu desenvolupament integral.

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

La majoria d'aquests nens i nenes són fills de persones immigrants (Marroc, República Dominicana, Països subsaharians,). La família a la que pertanyen és nuclear (parella i fills) doncs els avis d'aquests nens resideixen al país d'origen. És per a aquesta situació que el rol de l'avi en la família no es viscut pels nens participants del projecte.

Sabem que la figura de l'avi/a i la relació amb ell és molt important pel desenvolupament dels nens. La base de les relacions intergeneracionals s'inicia en la infància, en el sí de la família i l'escola.

El programa oferia una oportunitat perquè els nens poguessin comunicar-se amb persones grans i que fessin la funció dels avis que no tenien en el nucli familiar.

Els objectius del centre obert eren els de vivenciar el valor de la solidaritat a través del voluntariat i el d'establir vincles amb els avis. Aquests objectius eren complementaris als nostres a l'hora que dotava el programa d'una altre dimensió. La intervenció en la prevenció de problemes d'integració social a través de la relació dels nostres avis amb els nens estrangers.

El projecte es va iniciar com a prova pilot per a veure si era o no factible incorporar-ho com activitat constant en el centre.

Els residents que vam incloure en el programa tenien unes característiques concretes: estaven conservats cognitivament i tenien habilitats socials per interactuar, no participaven de forma regular en cap activitat del centre, persones que anímicament necessitaven recolzaments socials positius i que amb aquesta activitat millorarien la percepció subjectiva que tenien del seu estat d'ànim.

Cal dir que el programa va resultar molt satisfactori i que estem fent els tràmits per incorporar-ho en les nostres activitats habituals quan comenci el nou curs escolar.

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

OBJECTIUS:

Els objectius que ens vam plantejar al dissenyar el programa de relacions intergeneracionals van ser cinc.

1. Promoure la participació d'alguns residents en activitats proposades per la residència.
2. Fomentar una actitud activa envers les activitats, ja que això facilitaria la implicació i l'adhesió al programa.
3. Millorar la percepció subjectiva de benestar emocional.
4. Desmentir els estereotips que té la gent gran cap els nens i els que tenen els nens envers la gent gran, per tal d'afavorir la interrelació entre ambdós grups.
5. Aconseguir que l'activitat també fos enriquidora pels nens.

Indicadors:

Els indicadors amb els que vam treballar per mesurar la consecució o no dels objectius van ser els següents:

1. Per a poder mesurar si el primer objectiu s'havia assolit vam definir uns indicadors que ens donessin les dades necessàries per a la seva valoració. Aquests indicadors eren: l'assistència a les sessions, i la motivació envers l'activitat. L'assistència era recollida en els registres i la motivació a través de la pregunta 1 ("per què va voler participar en l'activitat "UN NEN UN PADRÍ") i la pregunta 8 (li agradaria repetir l'experiència?) del qüestionari administrat al final del programa.

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

2. L'indicador del segon objectiu era la quantitat d'activitats proposades per les diferents parelles. Les dades les vam recollir de les respostes de la pregunta 3 ("quines activitats heu realitzat en les sessions amb els nens?").
3. Per mesurar el tercer objectiu ho vam fer a través de les respostes a les preguntes 6 ("durant l'activitat quin era el seu estat d'ànim?" i després?) i 7 ("ha estat una experiència positiva?").
4. Per saber si s'havia aconseguit el quart objectiu en el cas dels residents van redactar la pregunta 4 ("quines coses positives destacaria de la relació amb el nen/a que tenia de company/a?") i respecte els nens la pregunta 3 ("què és el que més t'ha agradat de la relació amb els avis?").
5. El cinquè objectiu el vam mesurar a través de les preguntes 4 ("quines coses has après?") i 7 ("com t'ho has passat?"). del qüestionari dels nens.

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

METODOLOGIA:

Els residents que van participar en el programa van ser tres homes i nou dones amb edats compreses entre 69 i 94 anys. Menys un matrimoni, totes les altres persones eren vídues. Presentaven un estat d'ànim disfòric que relacionaven amb poc suport social, estat cognitiu preservat i habilitats socials conservades, i no participaven de forma habitual a les activitats de la residència.

Els nens que van participar al programa van ser cinc nenes i sis nens d'edats compreses entre els deu i dotze anys, de diverses nacionalitats (marroquins, dominicans, subsaharians, ètnia gitana...)tots alumnes dels centre obert de l'escola.

El programa es va iniciar el mes de març i va finalitzar el mes de juny del 2005. Les sessions duraven 30 minuts amb una periodicitat quinzenal. L'espai proposat en un inici va estar el menjador, doncs és un espai ampli on es poden portar a terme gran varietat d'activitats. Quan va començar el bon temps vam passar a fer l'activitat al jardí. Només en un cas es va permetre que es realitzés l'activitat a l'habitació del resident. El motiu va ser que el resident presentava un dèficit auditiu important i el soroll del menjador li dificultava la comunicació amb la nena.

Les sessions estaven supervisades per les dues monitores dels nens i la dinamitzadora sociocultural del centre. També s'encarregaven de facilitar el material que era necessari.

En total es va fer 8 sessions. La primera va estar destinada a la presentació de l'activitat i l'establiment de parelles. Per la formació dels binomis nen/a-resident/a es va fer un sorteig. A partir d'aquí les parelles serien fixes, sempre i quan no hi hagués un problema de relació, que no va ser el cas. Hi va haver una situació diferent, el matrimoni participant van apadrinar conjuntament un nen.

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

Posteriorment cada parella havia d'acordar les activitats que realitzarien a cada sessió. Es va prendre aquesta decisió per tal de facilitar que les activitats no fossin imposades. Pensàvem que d'aquesta manera seria més satisfactori per a cada part i forçaríem que s'impliquessin més activament en la preparació de la sessió.

L'endemà la psicòloga feia el seguiment mitjançant entrevista individual amb els residents de com havia anat l'activitat, el grau de satisfacció, l'assistència i recollir la informació relativa a les activitats que s'havien fet.

També hi havia comunicació telefònica amb l'educadora dels nens per conèixer com havia anat la sessió per part dels nens.

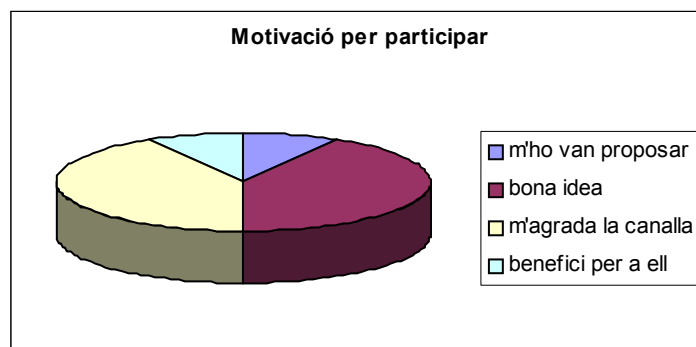
La darrera sessió va ser de clausura. Els nens de forma espontània van organitzar una exhibició de balls. Els residents i en centre van oferir un berenar per a tots. Posteriorment es van administrar els qüestionaris dels residents i dels nens per poder avaluar si els objectius que ens havíem plantejat s'havien assolit.

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

RESULTATS:

Promoure la participació en activitats proposades per la residència: els indicadors que mesurar l'assoliment de l'objectiu eren la motivació a participar, l'assistència i les ganes de repetir l'experiència.

En quan **la motivació per participar**, els arguments que van expressar els residents van estar: m'ho van proposar (8.3%), bona idea (41.6%), m'agrada la canalla (41.6%) representa un benefici per a ell (8.3%). Es pot interpretar que els residents estaven força motivats per a participar en l'activitat.

L'assistència dels residents va ser quasi del 100%. Només una persona va faltar a una sessió perquè tenia visita mèdica i no es podia ajornar.

En relació a les ganes de repetir l'experiència el 84% dels participants van respondre afirmativament, una persona va dir que s'ho havia de pensar i una altre va dir que no per problemes de salut i no per problemes derivats de l'activitat.

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

Fomentar una actitud activa, implicar-se en les activitats: en total es van realitzar deu activitats diferents: conversa, jocs de taula, mirar fotos, plastilina, jocs de pilota, dibuixar, realitzar trencaclosques, explicar contes, joc del penjat, manualitats.

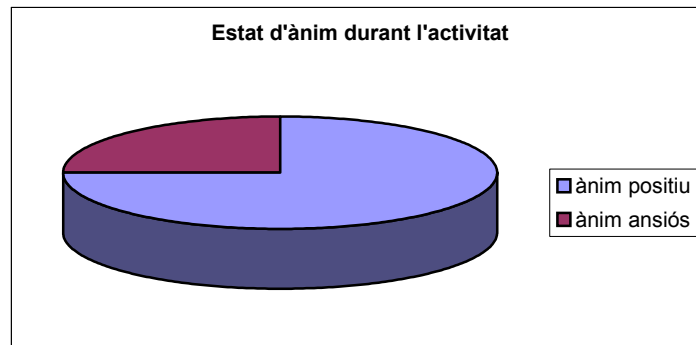
Millorar la percepció subjectiva de benestar emocional: el fet de participar en activitats i més concretament en activitats que impliquin la interrelació entre persones té un efecte positiu sobre l'estat d'ànim. Vam recollir la descripció de l'estat emocional en tres moments: previ a l'activitat (expectatives), durant l'activitat i posterior a l'activitat.

Les dades les vam recollir de les preguntes 6 i 7 del qüestionari del resident. Espontàniament els residents van ampliar la resposta explicant els seu estat d'ànim previ a l'activitat.

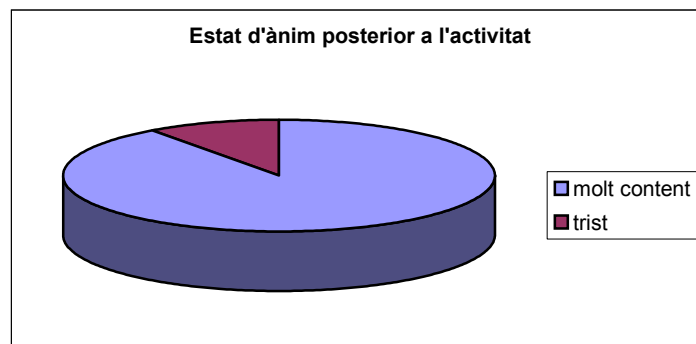
L'estat d'ànim previ a l'activitat el 100% va respondre que esperava l'activitat amb il·lusió.

Durant l'activitat el 75% dels residents van respondre que tenien un estat d'ànim positiu (content o molt content), el 25% van manifestar tenir un estat d'ànim ansiós que relacionaven amb la por de no estar a l'altura de l'activitat i que el nen no s'ho passés bé. En definitiva un sentiment de responsabilitat, que considerem positiva.

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

Posteriorment a l'activitat un 90% van respondre que estaven molt contents, contents o satisfets. 10% respon que estava trista perquè el nen marxava, però després esperava amb il·lusió la nova visita.

Com a mesura indirecta de la percepció subjectiva de benestar emocional tenim la valoració global de l'experiència. El 100% dels participants van valorar l'experiència positiva.

Desmentir els estereotips que té la gent gran dels nens: moltes vegades sentim comentaris per part de la gent gran que els nens (una mica grandets) no són com eren ells, que la joventut puja de qualsevol manera, etc. És a dir, tenen una percepció dels nens que els dificulta la relació amb ells. Una de les maneres de trencar aquests estereotips precisament és la convivència amb el col·lectiu amb qüestió. Abans d'iniciar el programa estaven amoïnats per com serien els nens, si serien ben educats, no entremaliats, etc. La concepció que després del programa tenien els residents dels nens amb que van compartir les activitats va ser la següent: carinyosa, simpàtica, molt llesta, agradable, enriquidora, respectuosa, educat, cordial, obedient, alegre, bona nena, dolç,

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

sensible, bondadós, el més maco, humil, seriosa. Només dues persones van comentar “dificultats de connexió” , i que el nen es distreia.

Desmentir els estereotips que tenen els nens de la gent gran: els nens també presenten prejudicis envers la gent gran que poden dificultar la seva relació. La monitora ens va comentar que els nens tenien por de trobar avis malalts, avorrits, amb problemes de mobilitat, demenciats, etc.

Dels resultats de l'enquesta dels nens respecta com ha estat la relació amb els resident es desprèn que els conceptualitzen: molt amables, juganers, molt simpàtics, molt divertits, sensibles i actius.

Activitat també enriquidora pels nens: per valorar aquest objectiu ho vam fer a partir de les respostes a les preguntes “quines coses has après” i “com t’ho has passat”.

Les respostes a la primera pregunta van ser en el sentit de ser més pacient , a fer feliços als residents, van manifestar un actitud empàtica (“dia seré com ells i m’agradaria que vinguessin nens”), van aprendre jocs, i experiències personals dels residents.

Respecte a com s’ho havien passat el 100% va respondre que molt bé.

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

CONCLUSIONS:

Promoure la participació en activitats proposades per la residència: de les dades esmentades en l'apartat anterior podem concloure que els residents han participat activament en l'activitat. S'ha aconseguit l'objectiu pel qual es va iniciar el programa de relacions intergeneracionals. Això suposa un canvi en la situació prèvia, doncs són persones que tot i estar cognitivament preservats els costava molt de participar en les activitats. S'hauria d'estudiar si el fet de participar en aquest programa suposa una generalització en el sentit de participar en altres activitats en que no són directament els protagonistes.

Fomentar una actitud activa, implicar-se en les activitats: partint de la situació en que els residents estan en un ambient on tota l'activitat del dia està organitzada, i que les decisions que han de prendre són mínimes, valorem molt positivament la quantitat d'activitats proposades i la capacitat de negociar i arribar a un acord amb els nens. Podem dir doncs que l'actitud dels residents durant l'activitat va ser activa a diferència de l'actitud que aquests mateixos residents tenen envers altres activitats.

Desmentir els estereotips que té la gent gran dels nens: a partir de l'anàlisi dels adjectius que van verbalitzar els residents podem afirmar que en finalitzar el programa tenien una visió molt positiva dels nens.

Desmentir els estereotips que tenen els nens de la gent gran: els nens en finalitzar el programa conceptualitzaven molt positivament a la gent gran en contraposició als moments previs d'iniciar l'activitat que tenien una imatge negativa.

Activitat enriquidora pels nens: el programa de relacions intergeneracionals va ser una activitat també enriquidora pels nens.

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

El fet de que els nens fossin de diferents nacionalitats no va suposar cap dificultat a l'hora de la relació. Al contrari, va ser un factor motivador en la relació. Els avis es van esforçar en facilitar la comunicació.

Indirectament la presència de nens d'altres cultures va resultar enriquidor en la convivència en la residència doncs va donar peu a comentaris entre els residents, que d'altre manera no s'haurien donat.

En un sentit més global, el fet de col·laborar amb altres entitats de la ciutat de forma útil en la integració social de nens immigrants dona rellevància al programa d'intercanvi, doncs no es redueix a ser només una activitat de la residència sinó que adquireix transcendència més enllà del recinte del centre.

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS: UN NEN UN PADRÍ

ANNEXES:

- **Qüestionari dels residents**
- **Qüestionari dels nens**

**PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS:
UN NEN UN PADRÍ**

QÜESTIONARI DELS NENS:

PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS

(ENQUESTA DELS NENS)

1. EDAT: SEXE:

2. PER QUÈ HAS VOLGUT PARTICIPAR EN AQUESTA ACTIVITAT?

3. QUÈ ÉS EL QUE MÉS T'HA AGRADAT DE LA RELACIÓ AMB ELS AVIS?

4. QUINES COSES HAS APRÈS?

5. T'HA SEMBLAT BÉ LA ORGANITZACIÓ DE L'ACTIVITAT?

6. QUÈ CANVIARIES?

7. COM T'HO HAS PASSAT?
 - MOLT BÉ
 - BÉ
 - REGULAR
 - MALAMENT

GRÀCIES PER LA TEVA COL·LABORACIÓ

**PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS:
UN NEN UN PADRÍ**

**PROGRAMA DE RELACIONS INTERGENERACIONALS:
UN NEN UN PADRÍ**